

[DİNAMİKLER]

Mikrodan Makroya

BURÇİN BAŞAR 1984 yılında doğdu. 2007-2008 yılları arasında Sofya Ulusal Sanat Akademisi'nde (Bulgaristan) eğitim gördü. 2010 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Resim Bölümü'nden mezun oldu. Ağırlıklı olarak resim üzerine oluşturduğu çalışmalarında kimlik meselelerini, toplumsal olayları ve politik süreçlerin insan üzerinde geliştirdiği ideolojik kurguları inceliyor. Baskı ve kaosun yarattığı toplumsal şiddet, psikolojik yansımalar, korku ve gizem öğelerini eserlerine yansıtıyor. Heykel ve video gibi farklı disiplin ve malzemeleri de sanatına dahil ediyor.

120 Artam Global Art & Design

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Resim Bölümü'nden 2010'da mezun olduktan sonra ilk kişisel serginizi 2015 yılında açtınız. Bu zaman zarfında kendinizi nasıl geliştirdiniz ve hazırladınız?

2010-2015 arası kişisel sergi açmadım fakat aktif olarak çalışmalarımı sürdürdüm. 2010 yılında Galeri Zilberman'nın düzenlemiş olduğu "Genç Yeni Farklı" yarışmasını kazandım ve yarışma sergisi sonrasında galeri temsiliyetine girdim. Yaklaşık iki yıl Galeri Zilberman ile çalıştım, bu sürede birçok sergi ve fuara katıldım. Ardından bir süre galeri temsiliyeti olmadan çalışmalarına devam ettim. Daha sonra da Galeri x-ist ile çalışmaya başladık ve 2015 yılında ilk sergimi yaptım. Çalışmalarımı sürekli devam ettiriyorum ve bu devinimi daimi kılmaya gayret gösteriyorum. Benim için çalışma temposunda disiplin çok önemli. Gelişimin de bu çalışmalar sırasında oluştuğunu düşünüyorum. Hayat insanı bir sürü sürprizle karşılaşıyor elbette, buna rağmen düzenli bir tempoda çalışmaya özen gösteriyorum. Bununla beraber mümkün olan her fırsatta yurt dışına çıkıp müze ve sergi gezmeye çalışıyorum. Ve okuyorum.

Çoğunlukla bir sanatçının ilk eserlerine, en iyi bildiği alan olan kendi hayatı ya da aile tarihi kaynaklık eder. 2015'te açtığınız ilk kişisel serginiz "Retrace", sizin için ne kadar kişiseldi?

Fazlasıyla kişiseldi, tam da söylediğiniz gibi kendi hayatım ve aile tarihimden alıntılarla beslenmiş bir sergi oldu. Aynı zamanda toplumsal sorunların, bellekle ilgili konuların, politik oyunların ardında yaşanan varoluş sorunsalını irdeleyen bir sergiydi. Hem içeride hapsolan hem dışarıya itilmiş, çok dikkatli yaklaşılması gereken meselelerden bahsediyordu. Kısaca sergideki çalışmaları şöyle özetleyebilirim; güncel ya da geçmiş, soyut ya da somut sınırların kökenine inerek, üzerine düşünmek ve bunların içine öznel ve bir şekilde bağlantısı olan hikâyeleri katan, derinliğin içindeki izleri takip etmeye dayalı kurgulanmış bir üretim süreciydi.

Belki de "Retrace" in kelime anlamından başlamak gerekir; izlerini takip ederek kökenine gitmek, kökenine inmek gibi anlamları var. Aslında bu, Anadolu Ermeni bir ailenin hikâyesi. Kullandığım her bir imgenin kendi içinde derin anlamları vardı. Toprak altındaki kimliksiz kemikler, su birikintisi mi mağara mı olduğunu bilemediğimiz alanlardaki parlayan altınlar, asker silüetleri, yaşanmış evler, yüzlerini görmediğim ama varlıklarını bildiğim "olmayan aile portreleri", evlerine bakan iki kardeş, kırmızı akan su ve daha birçoğu... Bunların içinde fazla öznel hikâyelerle birlikte, çoğu insana tanıdık gelebilecek, okuduğumuz kitaplardan ya da duyduğumuz hatıralardan anımsamalar da vardı.

Bir sergi bittiğinde sonraki serginizin konusunu netleştirmiş oluyor musunuz?

Kesinlikle. Çalışma sürecinde bir sonraki serginin ne üzerine kurgulayacağıma aşağı yukarı karar vermiş oluyorum. Zaten üzerine çalıştığım konular sabit ve birbirlerini takip ediyorlar. Pek tabii sürecin içerisinde geçtikleri yeni ve heyecan verici deneysel süreçlerden yeni serilerle başlaşıyorlar.

İkinci kişisel serginiz "Ravenous" ta, kişiselden ziyade küresel bir bakış hakimdi. Özelden daha genele geçiş süreciniz, tuvale nasıl yansıdı? Bu serginin çıkış noktası neydi?

"İsimsiz VIII", 2019, tuval üzerine yağlı boya, 146x183 cm.

Serginin çıkış noktası "Retrace" sergisini takip eden bir düşüncenin devamıydı. Yine anlamdan gidersek "Ravenous", açlıktan gözü dönmüş, kurt gibi vahşi, obur gibi manalar içerdiğini görürüz. Bu noktada, doymak bilmeyen açlığı, hırsları, iktidar olma ihtiraslarını, canlıların içine düştüğü kargaşayı, Antik Yunan mitolojisine dayanan "Aslında başlangıçta sadece kaos vardı" düşüncesinin bir devamı olarak görebiliriz. Ben de tüm bunların üzerine "Aslında hâlâ sadece kaos var..." diyerek konuyu özetliyorum.

Sergiyi eski bir İsrail tekerlemesinden yaptığım alıntı üzerine kurguladım. Had Gadia tekerlemesini çıkış noktası alan sergide sorguladığım, havanın, toprağın, bitkilerin, hayvanların, insanların birbirini yiyip öğüttükleri bir düzende verilen varoluş savaşını ve yeni düzenler ararken tekrar tekrar yeni kaoslar yaratışımızı. "Kuzuyu yiyen kedi, kediyi boğan köpek, köpeği döven sopa, sopayı yakan ateş, ateşi söndüren su, suyu içen öküz, öküzü kesen kasap, kasabın canını alan ölüm meleği... Bunca delilik daha ne kadar sürecek böyle? Ve her şey yeniden başlıyor işte!"

Eserlerinizde doğrudan anlatımdan özellikle uzak duruyorsunuz. Kolay anlaşılır olmak, sanat eserini sığlaştırıyor mu?

Sanat eserine bakış açısı çok katmanlı bir konu. Sanat eserinin doğ-

rudan veya dolaylı anlatımı üzerine sanat tarihçileri, eleştirmenler görüşlerini sıklıkla yazıp tartışıyor. Ben de işlerimi üretirken kendi adıma bir söz söylemeye çalışıyorum fakat bunun kolay anlaşılması ya da anlaşılma zorluğu benim dışımda gelişen bir konu. Doğrudan anlatımdan uzak duruşum benim sanat eserine yaklaşımımın alakalı, tamamen kişisel bir refleks. Ama bu aynı zamanda içinde bilinç barındıran bir seçim.

Bir esere baktığımda kendime ait bir alana ihtiyaç duyuyorum ya da şöyle diyebilirim, bana düşünme alanı bırakılmış sanat eserlerinin içine daha fazla girip eserin alt metnini okuma ihtiyacı ve merakı hissediyorum. Bu durum da benim sanat eseriyile doğrudan ilişki kurma biçimim ve ihtiyacım haline geliyor.

Resimlerinizde insan çizimini pek az görüyoruz. Bu tercihinizin sebebi nedir?

Bu bir anlatım biçimi. Üretirken hangi imajı kullandığımda kendi sözümü daha net söylediğimi ve iyi anlatacağımı düşünürsem, o imajı kullanmaya çalışıyorum. Kullandığım plastik dilin içerisinde belli belirsiz silüetler bulunuyor, bu da benim dilimde yeterli bir doz oluyor. Figüratif seçimlerime dair herhangi bir kısıtlamam yok. Figür kimi zaman direkt anlatımlara insanı daha yaklaştırebiliyor, direkt olma-

[DİNAMİKLER]

"İsimsiz XII", 2019, tuval üzerine yağlı boya, 140x185 cm.

dığında da alegorilerle birleşebiliyor. Ben sadece bu kadar net bir görsel anlatı oluşturmaktan daha uzağım. Öte yandan, figürün benim anlatıma katkısı olacağını düşünüyorsam kullanmayı seçebilirim. Bu durum bence anlatının yerli yerinde olması ile ilişkili.

Geçen sene açtığınız üçüncü kişisel serginiz "Corpus"; resim, heykel ve video yerleştirmelerinden oluşuyordu. "Corpus"un önceki iki serginizden farklı ve ortak noktalarını dinleyebilir miyiz sizden?

Corpus sergisinde benim için en önemli olan unsur bir bütünsellik kurgusu yaratmaktır. Bu sergi benim için hem işlerin kavramsal çerçevesi açısından hem de yerleştirme biçimine dair odaklarım açısından farklıydı. Galeri mekânında tüm sergiyi tek bir iş gibi kurguladım ve farklı disiplinleri bir araya getirdim. Bu deneyim baştan sona serginin oluşumunda önemli bir unsur olarak yer aldı benim için. Teknik olarak, heykel denemeleri yapmış olmama rağmen video deneyimlediğim bir disiplin değildi. Söylemek istediğimi aktarırken plastik bir materyal kullanmadan biçimlendirmek, yeni bir dil arama durumunu tecrübe etmek, farklı ifade biçimlerinin bir bütünün parçası olarak sunmayı hedeflemiştim.

Resimler en detay noktayı, bir hücrenin mikroskop görüntüsünü gözlemledi, video içine girdiğimiz noktaları hareketlendirdi. Heykeller ise hem form hem dil olarak en somut parçalar olarak bütünselliği oluşturdu. Buradan baktığımda "Corpus", diğer sergilerden farklı bir noktada duruyor. "Corpus"ta incelemek istediğim, yaşadığımız duygusal şiddetlerin içinden çıkmaya çalışırken beynimizi sürekli nasıl onarmaya, temizlemeye, yenilemeye ve tamir etmeye çalıştığımızı. Üstelik bunu yaparken bütüne gidiyor, tekrar küçülüyoruz ve bu gelgit içerisinde, kişisel veya tekil kontrolümüz olarak kabul edilebilecek olan şeylerden arınmış bir dünyayı sorguluyoruz. Küçülüyoruz ve

"İsimsiz X", 2019, tuval üzerine yağlı boya, 133x186 cm.

büyüyoruz; bir mikroskobun gözünden bakıyoruz, bir de en tepeden... Bir hücrede yaşıyoruz ve sonra Cosmos oluyoruz. Bu açılardan baktığımızda "Corpus" biraz ironik bir başlık olarak görülebilir.

Kişisel sergilerinizin tek kelimelik isimleri çok açılımlı anlamlar içeriyor. Bu isimleri nasıl belirlediniz? Önceliğiniz neydi?

İsimleri seçerken yazdığım yazılardan, eskiz defterimdeki notlardan yararlanıyorum ve onlara uzun elemelerin sonucunda karar veriyorum. Ashında tek kelime olmaları tesadüf oldu. Asıl dikkat ettiğim nokta, tek kelime olmalarına rağmen anlam katmanlarına sahip olmalarıydı. Bu durum değişime her zaman açık yani her zaman tek kelime olacakları anlamına gelmiyor. Bu açık olma durumu işlerimin konusunda olduğu gibi malzeme ve isim tercihlerim için de geçerli. Kesin ve net söylemler kullanmayı tercih etmiyorum. Beni deneysel, araştırmacı bir tavırdan uzak tutacak bir pratikten imtina ediyorum. Değişim ve belirsizlik daha fazla benimsediğim bir tutum.

'Tam da benim dünyamı anlatmış' dediğiniz sanatçıların eserleri var mı?

Bu aralar William Kentridge, Hieronymus Bosch, Mika Rottenberg, Katharina Grosse, Pieter Brueghel, Julian Rosefeldt, Rembrandt, Julie Mehretu gibi sanatçıların işlerinin içindeki dünyada dolaşıyorum.

Yeni çalışmalarınızı ne zaman görebileceğiz?

Yaşadığımız dönemden dolayı, sergi programlarında kaymalar ve değişiklikler olabilecek gibi duruyor. Fuar ve karma sergiler dışında, henüz kesin bir tarih yok. Kişisel sergi 2021 sonu, 2022 gibi gözüküyor. Son dönemde kişisel arşivlerimi kullanıyorum. Fotoğraf çıktılarının üzerine manuel oynamalarla yeni alan ve boyutlar yaratıp maskemeler yapıyorum. Bu maskeler-eskizler, sanal ve gerçek olan arasındaki bağlantıyı sembolik bir oyuna çeviriyorum. ●